

Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru 2014

Crynodeb gweithredol

Diwygiedig

Cyswilt

Ebost: ystadegau.cynhwysiant@llyw.cymru
Ffôn: 029 2082 5088

Cynhyrchwyd gan Y Gwasanaethau Gwybodaeth a Dadansoddi, Llywodraeth Cymru
26 Tachwedd 2014
Diwygiwyd 12 Awst 2015

Mae'r holl gynnwys ar gael o dan y Drwydded Llywodraeth Agored v3.0 oni nodir yn wahanol.

<http://www.nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/version/3/>

Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru (MALIC)

Crynodeb Gweithredol

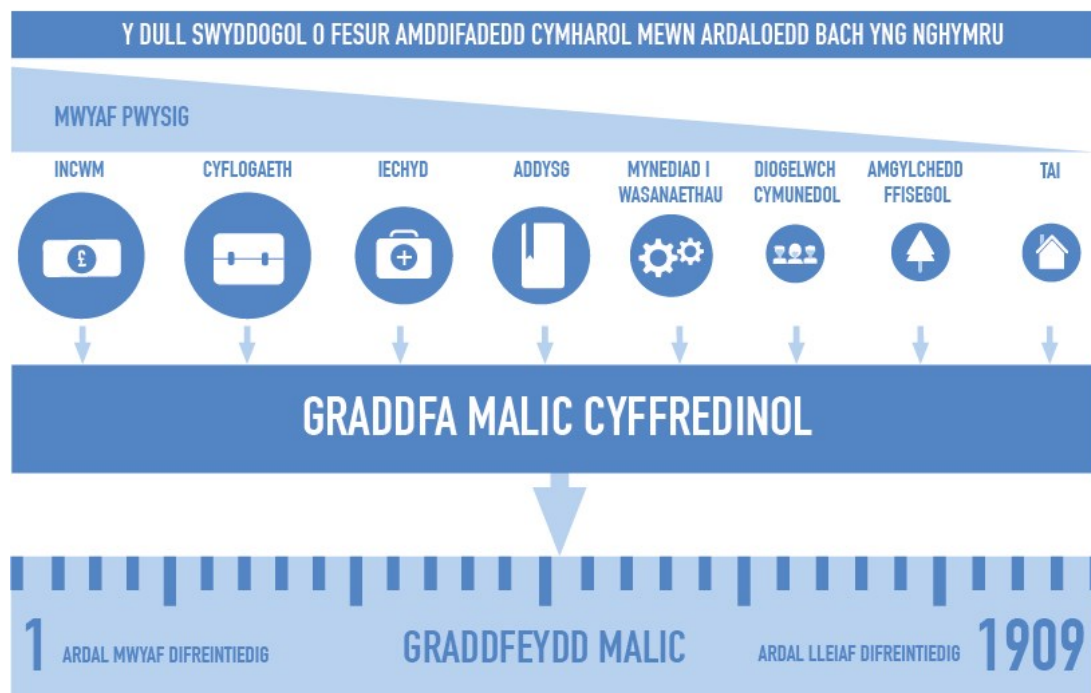
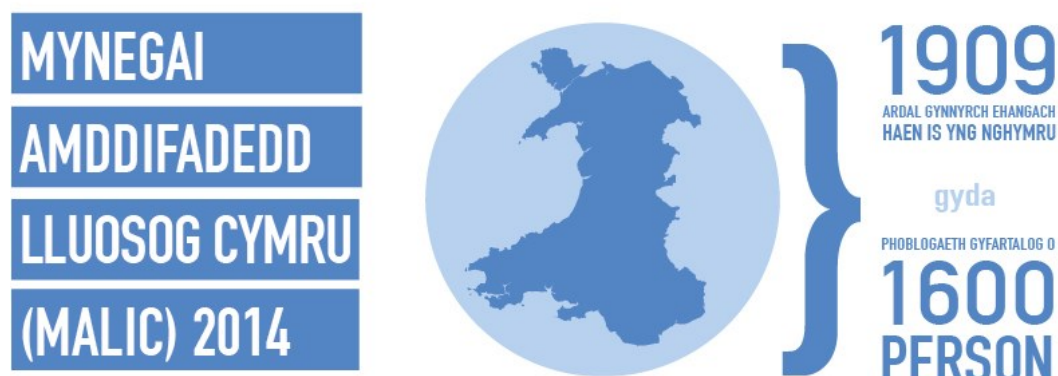
1	Cyflwyniad	2
2	Llunio MALIC	3
3	Mynegai Cyffredinol – Prif ganlyniadau (r).....	3
4	Meysydd Unigol – Prif ganlyniadau (r).....	7
5	Diffiniadau.....	9
6	Defnydd a Chyfngiadau	10
7	Gwybodaeth Bellach.....	12

Nodwch

(r) Cafodd penawdau 3 a 4 eu hadolygu ar 12 Awst 2015 ar ôl derbyn data diwygiedig gan yr Adran Gwaith a Phensiynau (DWP). Am wybodaeth ar effaith y diwygiadau ar MALIC 2014 gwelwch y [wybodaeth ddiweddaraf](#).

1 Cyflwyniad

MALIC yw dull swyddogol Llywodraeth Cymru o fesur amddifadedd cymharol mewn rhannau bychain o Gymru. Ei nod yw canfod yr ardaloedd bach hynny o'r wlad sydd â'r nifer mwyaf o sawl gwahanol fath o amddifadedd. Felly, mae MALIC yn mesur amddifadedd lluosog ar sail ardal a hefyd o safbwynt amddifadedd cymharol. Ceir esboniad llawnach o'r termau allweddol hyn yn adran 5 isod.

GALLWCH

GELLIR DEFNYDDIO MALIC I: ✓

- Cymharu graddfa amddifadedd cyffredinol ardaloedd bach
- Cymharu 8 maes (math) o amddifadedd
- Cymharu cyfran ardaloedd bach awdurdodau lleol sydd yn amddifad iawn

PEIDIWCH

NI ELLIR DEFNYDDIO MALIC I: ✗

- Nodi faint yn fwy amddifad mae un ardal nag ardal arall
- Cymharu graddfeydd dros amser (mesur cymharol ydyw)
- Cymharu gyda gwledydd eraill y DU
- Mesur ardaloedd cefnog (nid yw diffyg amddifadedd yr un peth â bod yn gefnog)

2 Llunio MALIC

Grŵp o fesuriadau gwahanol wedi'u cyfuno'n un rhif yw mynegai. Y nod yw dangos newidiadau mewn amrywiadau cymhleth fel cynnyrch diwydiannol, prisiau neu amddifadedd yn yr achos yma. Yna, mae mynegai yn fodd i gymharu rhwng gwerthoedd gwahanol - sef, yn achos MALIC, y gymhariaeth rhwng ardaloedd bach.

Mae MALIC yn graddio ardaloedd bach yng Nghymru o 1 (mwyaf difreintiedig) i 1,909 (lleiaf difreintiedig).

Mae tair elfen sylfaenol yn perthyn i'r Mynegai:

- y Mynegai ei hun, sef set o safleoedd;
- safleoedd yr wyth math o amddifadedd, neu faes, a ddefnyddir i lunio'r Mynegai cyffredinol;
- y dangosyddion sylfaenol, sy'n uniongyrchol fesuradwy, ac sy'n cael eu cyfuno i greu safleoedd y meysydd. Nodir rhai, ond nid pob un, o'r dangosyddion fel cyfraddau. Mae'r unedau'n dibynnu ar yr hyn sy'n cael ei fesur.

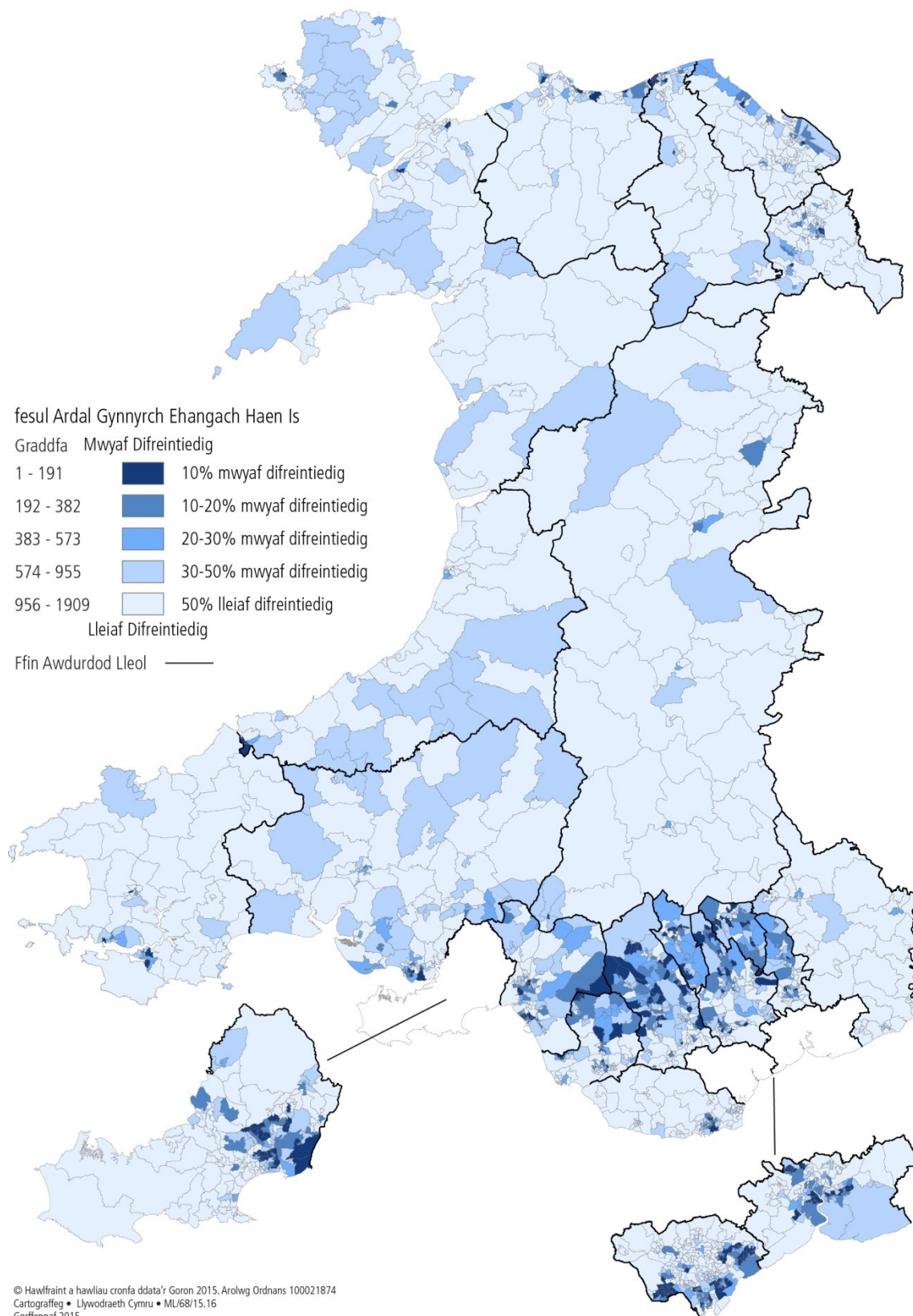
Cyfrifir yr holl elfennau hyn ar gyfer pob ACEHI yng Nghymru. Mae safleoedd cyffredinol MALIC 2014 a safleoedd yr wyth maes amddifadedd yn cael eu cyhoeddi ar wefan [StatsCymru](#). Os ydynt ar gael, mae data sylfaenol y dangosyddion bellach yn cael eu cyhoeddi bob blwyddyn ar StatsCymru.

Mae'r fethodoleg gyffredinol a ddefnyddiwyd ym MALIC 2014 yr un fath â'r hyn a ddefnyddiwyd ar gyfer MALIC 2011. Mae'r meysydd wedi aros yr un fath hefyd. Gwnaed nifer fechan o newidiadau i ddangosyddion unigol (neu gynnwys dangosyddion newydd) o fewn meysydd Incwm, Addysg, Mynediad i Wasanaethau, Diogelwch Cymunedol, yr Amgylchedd Ffisegol a Thai; yn ogystal â rhai newidiadau technegol i rai o'r meysydd unigol. Mae rhagor o wybodaeth yn cael ei ddarparu yng [Nghyhoeddiad MALIC 2014](#) a [WIMD 2014 Technical Report](#).

3 Mynegai Cyffredinol – Prif Ganlyniadau (r)

- Ym MALIC, roedd pocedi o amddifadedd uchel yng nghymoedd a dinasoedd mawr de Cymru, ac mewn rhai trefi arfordirol a rhai ar y ffin yng ngogledd Cymru.
- Roedd y darlun cyffredinol yr un fath ag yr oedd ar gyfer MALIC 2011, gyda chwech o'r deg ACEHI mwyaf difreintiedig ym MALIC 2011 yn parhau yn y deg mwyaf difreintiedig ym MALIC 2014.
- Yr awdurdod lleol â'r gyfran uchaf o ACEHI yn y 10 y cant mwyaf difreintiedig yng Nghymru oedd Blaenau Gwent (23.4 y cant), ac nid oedd gan Sir Fynwy yr un ACEHI yn y degradd mwyaf difreintiedig.

Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru

© Hawlfraint a hawliau cronfa ddata'r Goron 2015. Arolwg Ordians 100021874
Cartograffeg • Llywodraeth Cymru • ML/68/15.16
Gorffennaf 2015

Nodwch

Mae'r map hwn wedi cael ei adolygu ar Awst 12 2015 ar ôl derbyn data diwygiedig gan yr Adran Gwaith a Phensiynau (DWP).

Mae'r tabl isod yn rhestru'r deg ACEHI mwyaf difreintiedig yng Nghymru, fel y'u pennir ym Mynegai 2014, yn ogystal â phedair ACEHI a restrwyd rhwng 1 a 10 ym MALIC 2011, ond sydd wedi symud o'r grŵp hwnnw yn 2014.

Sylwer nad yw MALIC yn mesur lefel yr amddifadedd mewn ardal fechan. Yn hytrach, mae'n mesur a yw ardal yn fwy neu'n llai difreintiedig o'i chymharu â phob ardal fechan arall yng Nghymru. Nid oes modd gwybod, o'r ffaith bod safle ardal benodol wedi newid, pa un a yw wedi dod yn fwy neu'n llai difreintiedig - rhaid defnyddio'r dangosyddion sylfaenol ar gyfer hyn.

Tabl 1: Graddfeydd mwyaf difreintiedig MALIC 2014 (r)

AGEHI	Awdurdod Lleol	Enw AGEHI	Graddfa MALIC 2011	Graddfa MALIC 2014
W01001421	Caerffili	Sant Iago 3	2	1
W01000240	Sir Ddinbych	Rhyl Gorllewin 2	1	2
W01000413	Wrecsam	Queensway 1	9	3
W01001874	Caerdydd	Y Sblot 6	36	4
W01001274	Rhondda Cynon Taf	Pendyrus 1	10	5
W01000991	Pen-y-bont ar Ogwr	Caerau (Pen-y-bont ar Ogwr)	8	6
W01001428	Caerffili	Twyn Carno 1	3	7
W01001303	Merthyr Tudful	Ynyswen 2	17	8
W01001222	Rhondda Cynon Taf	Pen-y-waun 2	15	9
W01001662	Casnewydd	Pilgwenlli 4	27	10
W01001308	Merthyr Tudful	Penydarren 1	4	14
W01001209	Rhondda Cynon Taf	Penrhiwceiber 1	5	15
W01000862	Abertawe	Townhill 1	6	29
W01000239	Sir Ddinbych	Rhyl West 1	7	11

Nodwch: (r) Mae rhai ffigurau yn y tabl hwn wedi cael ei adolygu ar 12 Awst 2015 ar ôl derbyn data diwygiedig gan yr Adran Gwaith a Phensiynau (DWP).

- Sant Iago 3, Caerffili yw'r ardal fach fwyaf difreintiedig yng Nghymru (roedd yn ail ar restr MALIC 2011).
- Mae chwech o'r deg ardal fwyaf difreintiedig ym MALIC 2011 yn dal o fewn y deg ardal fwyaf difreintiedig ym MALIC 2014.
- Mae pedair ardal wedi symud oddi ar restr y deg ardal fwyaf difreintiedig ers MALIC 2011. Mae pob un o'r deg ardal fwyaf difreintiedig ym MALIC 2014 mewn ardaloedd Cymunedau yn Gyntaf.

Un modd o ystyried data MALIC ar lefel awdurdodau lleol yw edrych ar gyfran yr ACEHI yn yr awdurdod lleol sydd o fewn y 10 y cant mwyaf difreintiedig (neu'r 20 y cant ac ati) o holl ACEHI Cymru. Gellid ystyried bod y dull hwn yn nodi lle mae'r ardaloedd mwyaf difreintiedig mewn awdurdod lleol, yn hytrach na lefel amddifadedd gyfartalog.

Mae'r tabl isod yn dangos canran yr ardaloedd bychain (ACEHI) ym mhob awdurdod lleol o fewn 10 y cant (safleoedd 1-191), 20 y cant (safleoedd 1-382), 30 y cant (safleoedd 1-573) a 50 y cant (safleoedd 1-955) o ACEHI mwyaf difreintiedig yng Nghymru ar gyfer Mynegai cyffredinol MALIC 2014.

Tabl: 2 MALIC 2014, yr ACEHI difreintiedig fesul awdurdod lleol (r)

Awdurdod Lleol	Nifer yr ACEHI yn yr awdurdod lleol	% ACEHI yn y 10% mwyaf difreintiedig graddfeydd 1-191	% ACEHI yn y 20% mwyaf difreintiedig graddfeydd 1-382	% ACEHI yn y 30% mwyaf difreintiedig graddfeydd 1-573	% ACEHI yn y 30% mwyaf difreintiedig graddfeydd 1-955
Ynys Môn	44	2.3	15.9	18.2	45.5
Gwynedd	73	4.1	4.1	5.5	34.2
Conwy	71	5.6	14.1	23.9	42.3
Sir Ddinbych	58	13.8	15.5	20.7	46.6
Sir y Fflint	92	2.2	12.0	19.6	34.8
Wrecsam	85	5.9	12.9	27.1	43.5
Powys	79	1.3	3.8	11.4	20.3
Ceredigion	46	2.2	2.2	6.5	39.1
Sir Benfro	71	5.6	8.5	15.5	36.6
Sir Gaerfyrddin	112	4.5	10.7	22.3	52.7
Abertawe	148	12.2	25.0	28.4	48.6
Castell-nedd Port Talbot	91	13.2	29.7	40.7	67.0
Pen-y-bont ar Ogwr	88	10.2	22.7	42.0	56.8
Bro Morgannwg	79	5.1	15.2	19.0	36.7
Rhondda Cynon Taf	154	16.9	29.9	47.4	72.1
Merthyr Tudful	36	22.2	30.6	61.1	80.6
Caerffili	110	12.7	28.2	39.1	67.3
Blaenau Gwent	47	23.4	46.8	66.0	85.1
Torfaen	60	5.0	25.0	40.0	56.7
Sir Fynwy	56	0.0	0.0	7.1	21.4
Casnewydd	95	14.7	30.5	38.9	56.8
Caerdydd	214	17.8	27.6	36.4	46.3
Cymru	1,909	10.0	20.0	30.0	50.0

Nodwch: (r) Mae rhai ffigurau yn y tabl hwn wedi cael ei adolygu ar 12 Awst 2015 ar ôl derbyn data diwygiedig gan yr Adran Gwaith a Phensiynau (DWP).

- Yr awdurdod lleol â chyfran fwyaf yr ACEHI yn y 10 y cant mwyaf difreintiedig yng Nghymru oedd Blaenau Gwent (23.4 y cant).
- Nid oedd yr un o ACEHI Sir Fynwy yn y 10 y cant mwyaf difreintiedig.
- Dim ond 20.3 y cant o ACEHI Powys oedd yn y 50 y cant mwyaf difreintiedig yng Nghymru.
- Blaenau Gwent oedd â'r ganran uchaf o ACEHI yn y 50 y cant mwyaf difreintiedig yng Nghymru (85.1 y cant). Yr agosaf wedyn yw Merthyr Tudful, gydag 80.6 y cant o'i ACEHI yn yr hanner mwyaf difreintiedig yng Nghymru.
- Yn gyffredinol, mae crynodiadau uwch o amddifadedd i'w gweld yn y cymoedd ac yn yr awdurdodau lleol trefol. Trafodir hyn ymhellach yn yr Erthygl Ystadegol [‘Welsh Index of Multiple Deprivation: a guide to analysing deprivation in rural areas’](#) (Saesneg yn unig).

4 Meysydd Unigol – Prif ganlyniadau

Maes Incwm

- Ym maes incwm MALIC 2014, roedd pocedi o amddifadedd uchel yng nghymoedd a dinasoedd mawr de Cymru, ac mewn rhai trefi arfordirol yng ngogledd Cymru.
- Casnewydd (20.0 y cant) oedd yr awdurdod lleol â'r gyfran fwyaf o ACEHI yn y 10 y cant mwyaf difreintiedig yng Nghymru ar gyfer y maes incwm. Nid oedd gan Bowys a Sir Fynwy yr un ACEHI yn y 10 y cant mwyaf difreintiedig.
- Mae'r patrymau amddifadedd incwm cyffredinol a welir ym MALIC 2014 yn debyg i'r rhai hynny a welir ym MALIC 2011.
- Mae 21.7 y cant o'r bobl sy'n ddifreintiedig o ran incwm yn y 10 y cant o ardaloedd bach mwyaf difreintiedig ar gyfer y maes incwm (yr ACEHI â safleoedd 1- 191). Mae tua hanner y bobl hynny sy'n ddifreintiedig o ran incwm yn y 30 y cant o ACEHI mwyaf difreintiedig ar gyfer y maes incwm.

Maes cyflogaeth

- Yn y maes cyflogaeth ar gyfer MALIC 2014, roedd pocedi o amddifadedd uchel yng nghymoedd a dinasoedd mawr de Cymru, ac mewn rhai trefi arfordirol yng ngogledd Cymru.
- Merthyr Tudful (25.0%) oedd yr awdurdod lleol â'r gyfran fwyaf o ACEHI yn y 10 y cant mwyaf difreintiedig yng Nghymru ar gyfer y maes cyflogaeth. Nid oedd gan Sir Fynwy yr un ACEHI yn y 10 y cant mwyaf difreintiedig.
- Mae'r patrymau amddifadedd cyflogaeth a welir ym MALIC 2014 yn debyg i'r rhai hynny a welwyd ym MALIC 2011.
- Mae 20.1 y cant o'r bobl sy'n ddifreintiedig o ran cyflogaeth yn y 10 y cant o ardaloedd bach mwyaf difreintiedig ar gyfer y maes cyflogaeth (yr ACEHI yn y safleoedd 1- 191).
- Mae ychydig yn llai na hanner y bobl hynny sy'n ddifreintiedig o ran cyflogaeth yn y 30 y cant o'r ACEHI mwyaf difreintiedig yn y maes cyflogaeth.

Maes iechyd

- Ym maes iechyd MALIC 2014, roedd pocedi o amddifadedd uchel yng nghymoedd a dinasoedd mawr de Cymru, ac mewn rhai trefi ar yr arfordir ac ar y ffin yng ngogledd Cymru.
- Merthyr Tudful oedd yr awdurdod lleol â'r gyfran fwyaf o ACEHI yn y 10 y cant mwyaf difreintiedig yng Nghymru ar gyfer y maes iechyd. Nid oedd gan Ynys Môn, Ceredigion na Sir Fynwy unrhyw ACEHI yn y 10 y cant mwyaf difreintiedig.
- Mae'r patrymau amddifadedd cyffredinol o ran iechyd ym MALIC 2014 yn debyg i'r rhai hynny ar gyfer MALIC 2011.

Maes Addysg

- Mae patrymau cyffredinol y maes addysg ym MALIC 2014 ar y cyfan yn debyg i'r rhai ym MALIC 2011.
- Blaenau Gwent oedd yr awdurdod lleol â'r gyfran fwyaf o ACEHI yn y 10 y cant mwyaf difreintiedig yng Nghymru ar gyfer y maes addysg (27.7 y cant). Nid oedd gan Bowys, Ceredigion na Sir Fynwy yr un ACEHI yn y 10 y cant mwyaf difreintiedig.

Maes Mynediad Daearyddol i Wasanaethau

- Yn MALIC 2014, am y tro cyntaf, cafodd amserau teithio cyfartalog trafnidiaeth breifat eu cynnwys yn ogystal â thrafnidiaeth gyhoeddus. Cafwyd newidiadau i rai o'r gwasanaethau hefyd.
- Ym maes mynediad daearyddol i wasanaethau MALIC 2014, roedd amddifadedd uchel yn gyffredin ledled ardaloedd gwledig Cymru. Roedd rhai pocedi o amddifadedd i'w cael hefyd yn agos at ardaloedd trefol mawr.
- Yr awdurdodau lleol â'r gyfran fwyaf o ACEHI yn y 10 y cant mwyaf difreintiedig yng Nghymru oedd Powys (46.8 y cant) a Cheredigion (43.5 y cant). Nid oedd gan Flaenau Gwent, Caerffili, Caerdydd na Thorfaen yr un ACEHI yn y 10 y cant mwyaf difreintiedig.
- Er y newidiadau sylweddol o ran methodoleg, roedd y patrymau amddifadedd cyffredinol o ran mynediad daearyddol i wasanaethau ym MALIC 2014 yn debyg i'r rhai hynny ar gyfer MALIC 2011.

Maes Diogelwch Cymunedol

- Ym maes diogelwch cymunedol MALIC 2014, roedd pocedi o amddifadedd uchel yng nghymoedd de Cymru, dinasoedd mawr de Cymru, a threfi ar yr arfordir ac ar y ffin yng ngogledd Cymru.
- Blaenau Gwent oedd yr awdurdod lleol â'r gyfran fwyaf o ACEHI yn y 10 y cant mwyaf difreintiedig yng Nghymru ar gyfer y maes diogelwch cymunedol. Powys oedd â'r gyfran leiaf o ACEHI yn y 10 y cant mwyaf difreintiedig.
- Mae'r patrymau cyffredinol o ran amddifadedd diogelwch cymunedol ym MALIC 2014 yn debyg i'r rhai hynny ar gyfer MALIC 2011.

Maes Amgylchedd Ffisegol

- Ym maes amgylchedd ffisegol MALIC 2014, roedd pocedi o amddifadedd mewn dinasoedd ac ardaloedd diwydiannol yn ne Cymru. Roedd y pocedi mwyaf amlwg o amddifadedd o ran yr amgylchedd ffisegol yng ngogledd Cymru yn Nolgellau (yn bennaf oherwydd gwerthoedd uchel ym maes perygl llifogydd) a Glannau Dyfrdwy (oherwydd cyfuniad o ffactorau, a'r rheiny'n amrywio ar lefel yr ACEHI).
- Yr awdurdod lleol â'r gyfran uchaf o ACEHI yn y 10 y cant mwyaf difreintiedig o ran yr amgylchedd ffisegol yng Nghymru oedd Sir y Fflint (34.8 y cant). Nid oedd gan Ynys Môn, Conwy, Ceredigion, Merthyr Tudful na Sir Fynwy yr un ACEHI yn y 10 y cant mwyaf difreintiedig.
- Mae'r patrymau amddifadedd cyffredinol o ran yr amgylchedd ffisegol ym MALIC 2014 yn debyg yn fras i rai MALIC 2011.
- Gwnaed newidiadau/gwelliannau technegol l'r dangosyddion Ansawdd Aer. Gwnaed newidiadau hefyd i'r methodoleg ar gyfer rhai o'r dangosyddion eraill.

Maes Tai

- Ym maes tai MALIC 2014, roedd pocedi o amddifadedd uchel o ran tai mewn ardaloedd trefol fel dinasoedd mawrion de Cymru, ac mewn ardaloedd mwy gwledig fel y gogledd-orllewin.
- Yr awdurdod lleol â'r gyfran fwyaf o ACEHI yn y 10 y cant mwyaf difreintiedig yng Nghymru oedd Caerdydd (36.9 y cant). Nid oedd gan Sir Fynwy na Chaerffili unrhyw ACEHI yn y 10 y cant mwyaf difreintiedig.
- Mae'r newidiadau mewn amddifadedd mewn ardaloedd mwy gwledig rhwng MALIC 2011 a MALIC 2014 yn deillio'n bennaf o wres canolog:
 - a) gwelwyd gostyngiad yng nghyfran y bobl sy'n byw ar aelwydydd heb unrhyw wres canolog.
 - b) gostyngwyd pwysoliad y dangosydd gwres canolog (o $\frac{1}{2}$ i $\frac{1}{3}$).

5 Diffiniadau

Amddifadedd yw'r diffyg mynediad i gyfleoedd ac adnoddau y byddem yn eu disgwyl yn ein cymdeithas. Mae'r meysydd a restrir uchod yn ymwneud ag amddifadedd o safbwynt materol a chymdeithasol. Ystyr amddifadedd materol yw bod heb ddigon o adnoddau ffisegol – bwyd, dillad a chysgod – i gynnal safon bywyd penodol. Mae amddifadedd cymdeithasol yn cyfeirio at allu'r unigolyn i gymryd rhan ym mywyd cymdeithasol arferol y gymuned.

Mae amddifadedd lluosog yn cyfeirio at fwy nag un math o amddifadedd. Mae ardal yn cynnwys lefelau lluosog o amddifadedd os yw'n cynnwys crynhoad uchel o bobl sy'n profi'r math hwnnw o amddifadedd. Yn gyffredinol, po fwyaf o feysydd sydd â chrynoadau uchel o amddifadedd yna'r mwyaf yw lefelau amddifadedd cyffredinol yr ardal. Nid yw hyn o reidrwydd yn golygu bod yr *un* bobl yn dioddef mathau lluosog o amddifadedd yn yr ardal, er y byddem yn disgwyl cryn dipyn o orgyffwrdd.

Mesuriad ar sail ardal: Cyfrifir MALIC ar gyfer pob ardal fach (Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is - AGEHI) yng Nghymru. Ar ôl Cyfrifiad 2011, cafodd 1909 o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is eu nodi yng Nghymru, ac mae ganddynt boblogaeth gyfartalog o 1600 o bobl.

Mesuriad cymharol: Mae'r Mynegai yn darparu ffordd o nodi'r ardaloedd yn eu trefn, o'r lleiaf i'r mwyaf difreintiedig. Nid yw'n mesur lefelau amddifadedd mewn ardal, ond yn hytrach a yw'r ardal yn fwy neu'n llai difreintiedig na holl ardaloedd eraill Cymru; felly gallwn wybod pa ardaloedd sy'n fwy (neu'n llai) difreintiedig nag eraill, ond nid faint yn fwy neu'n llai.

Mynegai: Grŵp o fesuriadau gwahanol wedi'u cyfuno'n un rhif yw mynegai. Y nod yw dangos newidiadau mewn amrywiadau cymhleth fel cynnyrch diwydiannol, prisiau neu amddifadedd yn yr achos yma. Yna, mae mynegai yn fodd i gymharu rhwng gwerthoedd gwahanol - sef, yn achos MALIC, y gymhariaeth rhwng ardaloedd bach.

6 Defnydd a Chyfngiadau

Mae'n bwysig deall, wrth ddatblygu polisïau, rhaglenni a chyllid sy'n seiliedig ar ardaloedd, sut mae pobl ddifreintiedig wedi eu dosbarthu ledled Cymru. Gellir gwneud hynny trwy gynnal y math o ddadansoddiad a ddisgrifir isod.

Gellir defnyddio MALIC i wneud y canlynol:

- Adnabod yr ardaloedd mwyaf difreintiedig (trwy ddefnyddio'r graddfeydd). Er enghraifft, mae'r 10 y cant o ardaloedd mwyaf difreintiedig wedi'u graddio 1-191 (yn gynwyesiedig). Fodd bynnag, nid yw pob person difreintiedig yn byw yn y llefydd mwy difreintiedig;
- Cymharu'r graddfeydd amddifadedd cyffredinol ar gyfer pob ardal fach neu grŵp ohonynt (fel rhai mewn Awdurdod Lleol), fel bod modd eu rhestru mewn trefn o'r mwyaf i'r lleiaf difreintiedig;
- Cymharu'r graddfeydd o fewn y meysydd amddifadedd gwahanol ar gyfer yr ardaloedd bach;
- Cymharu dau neu fwy o awdurdodau lleol (neu grwpiau eraill o ardaloedd bach wedi'u cyfuno) trwy edrych ar gyfran yr ardaloedd bach yn yr Awdurdod Lleol sydd ymhlith y 10 y cant o ardaloedd mwyaf difreintiedig (dyweder) yng Nghymru gyfan;
- Drwy ddefnyddio'r data dangosyddion sylfaenol (er na ellir defnyddio system graddfeydd MALIC ei hunan), mae'n bosibl dadansoddi newid dros amser (a gyhoeddir ar StatsCymru).

Mae'n bwysig cofio nad MALIC yw'r unig ffordd o fesur amddifadedd. Cafodd ei ddatblygu at bwrpas penodol, sef mesur crynoadau o wahanol fathau o amddifadedd ar lefel ardal fach.

Unigolion difreintiedig: Gall unigolion na fyddant yn cael eu hystyried yn ddifreintiedig fod yn byw mewn ardaloedd difreintiedig; a gall fod unigolion a fyddai'n cael eu hystyried yn ddifreintiedig fod yn byw yn yr ardaloedd lleiaf difreintiedig. Mae tua 1 o bob 5 o bobl o aelwydydd incwm isel yn byw yn y 10 y cant o ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru. Er ei bod hi'n wir dweud bod amddifadedd wedi'i grynhai fwy mewn rhai ardaloedd na'i gilydd, mae 4 o bob 5 o bobl ar fudd-dal incwm yn byw y tu allan i'r ardaloedd hyn. Mae'n bwysig cofio hyn wrth dargedu adnoddau, gan fod targedu'r ardaloedd 'mwyaf difreintiedig' hynny yn arwain at gynnwys rhai aelwydydd na fyddai'n cael eu hystyried yn ddifreintiedig, a llawer o aelwydydd difreintiedig sy'n byw mewn ardaloedd llai difreintiedig yn colli allan.

Unigolion ag amddifadedd lluosog: Nid yw MALIC yn nodi unigolion ag amddifadedd lluosog, yn hytrach, mae'n nodi'r ardaloedd lle mae crynoadau o sawl math gwahanol o amddifadedd. Ar hyn o bryd, nid ydym yn gallu cysylltu'r data sydd yn y Mynegai ar lefel unigolyn er mwyn deall graddau amddifadedd lluosog unigolion.

Amddifadedd absoliwt: Nid yw MALIC yn mesur faint o amddifadedd sydd mewn ardal, er enghraifft, nid yw'n caniatáu ar gyfer datganiadau fel "mae ardal A ddwywaith mwy difreintiedig nag ardal B". Dim ond i ddweud "mae ardal A yn fwy difreintiedig nag ardal B" y gellir defnyddio'r graddfeydd a'r sgoriau. Hyd yn oed os yw graddfa'r ardal yn aros yr un fath mewn cyhoeddiadau dilynol gan MALIC, gallai lefelau amddifadedd yr ardal fod wedi cynyddu neu leihau, ond ddim digon i effeithio ar y gymhariaeth ag ardaloedd eraill. Fodd bynnag, mae modd dadansoddi'r dangosyddion unigol o fewn MALIC i gymharu rhwng ardaloedd a thros amser.

Cymdeithas gefnog: Mae'n bwysig cofio nad yw diffyg amddifadedd yr un fath â bod yn gefnog. Nid yr ardal leiaf difreintiedig yw'r ardal fwyaf cefnog yng Nghymru o reidrwydd. Mae hefyd yn golygu bod MALIC yn fwyaf effeithiol ar gyfer gwahaniaethu rhwng yr ardaloedd mwyaf difreintiedig, a dylid bod yn ofalus iawn wrth ddod i gasgliadau am y gwahaniaethau rhwng yr ardaloedd llai difreintiedig.

Amddifadedd ar draws y DU: Nid oes modd cymharu graddfeydd â Mynegeion Amddifadedd Lluosog yng ngwledydd eraill y DU. Mae rhagor o wybodaeth am faterion cymharu mynegeion ledled y DU ar gael ar wefan [Archifau Cenedlaethol](#).

Cymharu dros amser: Gan mai mynegai cymharol yw MALIC, mae'n bwysig peidio â chymharu'r graddfeydd o un MALIC i'r llall. Mae data dangosyddion MALIC yn cael ei gyhoeddi bob blwyddyn ar wefan StatsCymru, lle bo'n bosibl, fel bod modd cymharu dros amser.

7 Gwybodaeth Bellach

Mae pecyn o gynhyrchion ar gael yn ymwneud â MALIC 2014. Gellir gweld y rhain ar www.cymru.gov.uk/mallic

Prif Gyhoeddiad

- Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru (MALIC) 2014
- Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru (MALIC) 2014 – Crynodeb Gweithredol

Deunydd Canllaw

- Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru (MALIC) 2014 – Canllaw
- Infograffeg MALIC 2014 (Sut cyfrifir MALIC)
- WIMD 2014 Frequently asked questions (Saesneg yn unig)

Data

- Taenlen– Graddfeydd cyfangwbl a meysydd MALIC
- [StatsCymru](#) Ciwbiau Data
 - Mynegai MALIC 2014
 - Mynegai MALIC 2014 - Dadansoddiad Awdurdodau Lleol
 - Data blynyddol dangosyddion MALIC: Ciwb AGEHI

Gwefan rhyngweithiol newydd MALIC

- Gwefan sy'n caniatáu defnyddwyr i weld canlyniadau ar gyfer detholiad o ardaloedd

Gwybodaeth Dechnegol

- Welsh Index of Multiple Deprivation (WIMD) 2014 – Technical Report (Saesneg yn unig)
- Data Quality Report (Saesneg yn unig)

Amddifadedd mewn Ardaloedd Gwledig

- Statistical Article - WIMD 2014: A guide to analysing deprivation in Rural Areas (Saesneg yn unig)
- Papurau technegol:
 - Exploration of unemployment in Wales by settlement type for small areas – Summary (Saesneg yn unig)
 - Exploration of unemployment in Wales by settlement type for small areas (Saesneg yn unig)

Am wybodaeth bellach, cysylltwch â ystadegau.cynhwysiant@llyw.cymru neu 029 2082 3371.